

ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ

เรื่อง กำหนดฉลากและเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษ หรือคำเตือน หรือข้อควรระวังการใช้
ที่ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออก
สำหรับยาแผนไทยซึ่งมีกัญชาปรุงผสมอยู่

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ (๗) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๔/๑ (๓)
และมาตรา ๓๔/๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับมติคณะกรรมการควบคุม
ยาเสพติดให้โทษ ในการประชุมครั้งที่ ๔๐๕-๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ คณะกรรมการ
ควบคุมยาเสพติดให้โทษจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนด
ฉลากและเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษ หรือคำเตือน หรือข้อควรระวังการใช้ที่ภาชนะบรรจุ หรือ
หีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออก สำหรับยาแผนไทยซึ่งมีกัญชา
ปรุงผสมอยู่ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ซึ่งแสดงไว้ที่
ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

“เอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕” หมายความว่า กระดาษ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้
ปรากฏความหมายด้วยรูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
ในประเภท ๕ ซึ่งสอดแทรก หรือรวมไว้กับภาชนะ หรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

“ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทย” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษ
ในประเภท ๕ ที่มุ่งหมายสำหรับใช้ตามศาสตร์องค์ความรู้การแพทย์แผนไทยซึ่งมีกัญชาปรุงผสมอยู่

ข้อ ๔ ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทย
ต้องจัดให้มี

(๑) ฉลากซึ่งแสดงไว้ที่ภาชนะ หรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ โดยให้อยู่
ในตำแหน่งที่เห็นได้ง่ายและชัดเจน

(๒) เอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ซึ่งสอดแทรกหรือรวมไว้กับภาชนะหรือ
หีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เว้นแต่กรณีเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่ผลิต
เพื่อส่งออก การจัดให้มีเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้า

ฉลากและเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดทำให้แล้วเสร็จ ก่อนจำหน่ายหรือส่งออก

ข้อ ๕ ผู้รับอนุญาตผลิตซึ่งกระทำได้โดยการปรุงยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เฉพาะกัญชา เพื่อจำหน่ายเฉพาะผู้ป่วยของตน ต้องจัดให้มีฉลากฉลากไว้ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๕ ที่ส่งมอบให้ผู้ป่วย ฉลากต้องแสดงรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อตำรับ

(๒) ขนาดและวิธีใช้

(๓) ชื่อผู้ป่วย

(๔) ข้อความว่า “คำเตือน (๑) อาจเสพติดและให้โทษ ต้องใช้ตามแพทย์สั่ง (๒) หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดยาทันที และพบแพทย์หรือเภสัชกร”

(๕) คำว่า “ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕” ด้วยอักษรสีแดงบนพื้นสีขาวมีเส้นกรอบสีแดง เห็นได้ชัดเจน

(๖) ปริมาณที่บรรจุ

(๗) วัน เดือน ปี ที่ผลิต หรือ วัน เดือน ปี ที่จ่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

(๘) เลขที่ใบอนุญาตผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

ข้อ ๖ ฉลากของยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทย ที่ผลิตหรือนำเข้า อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อตำรับ

(๒) ปริมาณที่บรรจุ

(๓) เลขที่หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ที่ผู้อนุญาตออกให้ โดยรูปแบบการแสดงผลที่หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการประกาศกำหนด (ถ้ามี)

(๔) เลขที่หรืออักษรแสดงครั้งที่ผลิต หรือเลขที่หรืออักษรแสดงครั้งที่วิเคราะห์ (batch or lot number or control number)

(๕) ชื่อผู้ผลิตและที่ตั้งของสถานที่ผลิต (name and address of manufacturer)

(๖) ข้อความว่า “วันที่ผลิต” เพื่อแสดงวัน เดือน ปี ที่ผลิต

(๗) ข้อความว่า “ยาสีอายุ” เพื่อแสดงวัน เดือน ปี ที่ผลิตผลิตภัณฑ์สีอายุ หากไม่สามารถระบุเป็นวันที่ให้ระบุเป็นเดือน ปี

(๘) คำว่า “ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕” ด้วยอักษรสีแดงบนพื้นสีขาวมีเส้นกรอบสีแดง เห็นได้ชัดเจน

(๙) ข้อความว่า “คำเตือน อาจเสพติดและให้โทษ ต้องใช้ตามแพทย์สั่ง” ด้วยอักษรสีแดง มีลักษณะและขนาดที่ชัดเจนและเด่นกว่าข้อความอื่นในฉลาก ยกเว้นชื่อตำรับ

(๑๐) คำเตือนหรือข้อควรระวังการใช้แสดงไว้ให้เห็นได้ชัดเจน หากไม่สามารถแสดงไว้ในฉลาก ให้แสดงคำเตือนหรือข้อควรระวังใช้ดังกล่าวไว้ในเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษ

(๑๑) รหัสคิวอาร์ (QR code) หรือรหัสอื่น ตามที่เลขาธิการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ บรรจุไว้ในภาชนะและมีหีบห่อ ต้องแสดงฉลากไว้ที่ภาชนะและที่หีบห่อบรรจุนั้นด้วย แต่ถ้าภาชนะบรรจุมีขนาดเล็กไม่สามารถแสดงรายการทั้งหมดได้ การแสดงฉลากไว้ที่ภาชนะบรรจุอย่างน้อยต้องมีรายการตาม (๑) (๔) (๗) (๘) (๙) และ (๑๑)

ข้อ ๗ ฉลากของยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทย ที่ผลิตเพื่อส่งออก อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) รายการตามข้อ ๖ (๑) ถึง (๔)

(๒) ชื่อผู้ผลิตและที่ตั้งของสถานที่ผลิต และคำว่า “Thailand”

(๓) ชื่อผู้ส่งออกและที่ตั้งของสถานที่ส่งออก ในกรณีที่มีตัวแทนส่งออก

(๔) ข้อความว่า “manufacturing date ...” หรือ “mfg. date ...” เพื่อแสดงวัน เดือน ปี ที่ผลิต และข้อความว่า “expiry date ...” หรือ “exp. date ...” เพื่อแสดงวัน เดือน ปี ที่ผลิตภัณฑ์สิ้นอายุ

(๕) ข้อความว่า “warning : may be habit forming” ด้วยอักษรสีแดง เห็นได้ชัดเจน

(๖) อักษร “E” ในกรอบสี่เหลี่ยม แสดงไว้ที่มุมบนด้านขวาของฉลากให้เห็นได้ชัดเจน เพื่อแสดงว่าเป็นฉลากของยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทยที่ผลิตเพื่อส่งออกเท่านั้น

(๗) รหัสคิวอาร์ (QR code) หรือรหัสอื่น ตามที่เลขาธิการประกาศกำหนด

กรณีที่ไม่สามารถระบุข้อความตาม (๔) หรือ (๕) หรือจำเป็นต้องใช้ข้อความในภาษาอื่นที่มีความหมายอย่างเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้า ให้ผู้ผลิตแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้อนุญาตโดยระบุเหตุผลและความจำเป็น และเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะดำเนินการตามนั้นได้

ในกรณีที่ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ บรรจุไว้ในภาชนะและมีหีบห่อ ต้องแสดงฉลากไว้ที่ภาชนะและที่หีบห่อบรรจุนั้นด้วย แต่ถ้าภาชนะบรรจุมีขนาดเล็กไม่สามารถแสดงรายการทั้งหมดได้ การแสดงฉลากไว้ที่ภาชนะบรรจุอย่างน้อยต้องมีรายการตามข้อ ๖ (๑) และ (๔) และข้อ ๗ (๔) และ (๖)

มิให้นำความในข้อ ๙ มาใช้บังคับแก่ฉลากตามข้อนี้

ข้อ ๘ เอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ของผลิตภัณฑ์ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทยที่ได้รับหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อย่างน้อย ต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อตำรับ (product name)

(๒) ชื่อตัวยาอันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ นั้น

- (๓) สรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ (indication)
- (๔) ขนาดและวิธีใช้
- (๕) คำเตือนหรือข้อควรระวัง (Warning and Precautions) และข้อห้ามใช้
- (๖) ข้อความว่า “คำเตือน อาจเสพติดและให้โทษ ต้องใช้ตามแพทย์สั่ง” ซึ่งมีลักษณะและขนาดที่ชัดเจนและเด่นกว่าข้อความอื่นในเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ นั้น
- (๗) สภาวะการเก็บรักษา (storage condition)
- (๘) รูปแบบยาและขนาดบรรจุที่มีจำหน่าย (dosage forms and packaging available)
- (๙) ชื่อผู้ผลิต ผู้นำเข้ายาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ หรือเจ้าของผลิตภัณฑ์ และสถานที่ตั้ง (name and address of manufacturer/ importer/ marketing authorization holder)
- (๑๐) วันที่มีการแก้ไขปรับปรุงเอกสาร (date of revision of package insert)
- ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่ผลิตเพื่อส่งออก ทั้งนี้ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้า
- เอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นภาษาต่างประเทศต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยด้วย
- ข้อ ๙ ข้อความในฉลาก และเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ต้องอ่านได้ชัดเจน ต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทย ในกรณีมีข้อความภาษาต่างประเทศรวมอยู่ด้วย ต้องไม่ขัดกับข้อความภาษาไทย
- ข้อ ๑๐ เอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่เป็นยาแผนไทยซึ่งมีกัญชาปรุงผสมอยู่ในตำราการแพทย์แผนไทย ต้องมีสรรพคุณหรือข้อบ่งใช้ ขนาดและวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวัง และข้อมูลเพิ่มเติมเป็นไปตามบัญชีแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

สุขุม กาญจนพิมาย

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ประธานกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ

บัญชีรายชื่อตำรับ ขอบ่งใช้ ขนาดและวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวัง และข้อมูลเพิ่มเติมใน ตำรับการแพทย์แผนไทย แบบท่ายประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดฉลากและ เอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษที่ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออกสำหรับยาแผนไทยซึ่งมีกัญชาปรุงผสมอยู่ พ.ศ. ๒๕๖๒

จำนวน ๑๖ ตำรับ

ชื่อตำรับยา	ที่มาของตำรับยา
๑. ยาอัคคินิวคณะ	คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์
๒. ยาสุขไสยาสน์	คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์
๓. ยาแก้ลมเนาวนาวิรวาโย	ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
๔. ยาน้ำมันสนั่นไตรภพ	ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม, จารึกตำรายา วัดราชโอรสารามวรวิหาร
๕. ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง	ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
๖. ยาไฟอาวุธ	แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช
๗. ยาแก้นอนไม่หลับ /ยาแก้ไข้ผอมเหลือง	แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช
๘. ยาแก้สัณฑฆาต กล่อนแห้ง	แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช
๙. ยาอัมฤตโอสถ	แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช
๑๐. ยาอโภยสาลี	เวชศึกษา พระยาพิศณุประสาทเวช
๑๑. ยาแก้ลมแก้เส้น	เวชศาสตร์วิวัฒน์
๑๒. ยาแก้โรคจิต	อายุรเวชศึกษา (ขุนนิเทศสุขกิจ) เล่ม ๒
๑๓. ยาไฟสาลี	อายุรเวชศึกษา (ขุนนิเทศสุขกิจ) เล่ม ๒
๑๔. ยาหาริตสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง	อายุรเวชศึกษา (ขุนนิเทศสุขกิจ) เล่ม ๒
๑๕. ยาทำลายพระสุเมรุ	คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์
๑๖. ยาทัพยาธิคุณ	คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์

๑. ยาอัคคีนิวคณะ (คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์)

ข้อบ่งใช้	แก้คลื่นเหียนอาเจียน ที่เกิดจากไฟย่อยอาหารผิดปกติ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้งรวง - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก โรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
ข้อมูลเพิ่มเติม	๑. ติกกะขาคินี หมายถึง ไฟย่อยอาหารหรือไฟในช่องท้องที่เพิ่มมากผิดปกติ (กำเริบ) ซึ่งมักสัมพันธ์หรือเกิดจากปิตตะกำเริบ ๒. วิสมามันทาคินี อันทุพล หมายถึงไฟย่อยอาหารที่มีลักษณะที่ไม่สม่ำเสมอหรือไม่คงที่ เช่น บางมื้อกินอาหารได้มากเนื่องจากไฟย่อยอาหารมีกำลังแรง แต่พอถึงมือต่อไปมีอาการเบื่อหรือไม่อยากรับประทานอาหารเนื่องจากไฟย่อยอาหารหรืออัคคีอ่อนกำลังลง ลักษณะ หรืออาการขึ้นๆ ลงๆ หรือไม่แน่นอน หรือไม่สม่ำเสมอของไฟย่อยอาหารเป็นผลจากความ ผิดปกติของ “วาตะ” หรืออาจกล่าวอีกอย่างว่า “วาตะทำให้ไฟย่อยอาหารมีลักษณะที่ไม่แน่นอน” ๓. ยามีสรร้อน ผู้ป่วยที่มีภาวะโรคกระเพาะอาหารควรรับประทานหลังอาหาร ๔. ชื่ออื่นในตำรายาเกร็ด อัคคีวิฆณะ, ยาชื่ออัคคีวิฆณะ, ยาชื่ออัคคี

๒. ยาคุชโลยาซีน (คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์)

ข้อบ่งใช้	ช่วยให้อ่อนหลับ เจริญอาหาร
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้ง - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี - ห้ามใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับ และยาต้านการชัก รวมทั้งแอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ยานี้อาจทำให้ง่วงซึมได้ ควรหลีกเลี่ยงการขับขี่ยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล

๓. ยาแก้ลมเนาวนารีวาโย (ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม)

ข้อบ่งชี้	แก้ลมเนาวนารีวาโย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้ง - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
ข้อมูลเพิ่มเติม	ลมเนาวนารีวาโย เป็นลมที่ทำให้มีอาการเจ็บแปลบที่ปลายมือปลายเท้าคล้ายปลาชุก ยก ต้นคอตึงแข็งเกร็ง หันคอไม่ได้

๔. ยาน้ำมันสนันไตรภพ (ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม,
จารึกตำรายา วัดราชโอรสารามวรวิหาร)

ข้อบ่งใช้	แก้กษัยเหล็ก
ขนาดและวิธีใช้	- ใช้น้ำมันทาริดท้อง นวดคลึงบริเวณรอบสะดือถึงชายโครง ทิศตามเข็มนาฬิกา ๓ วันก่อน แล้วจึงรับประทานน้ำมัน - การรับประทานครั้งละ ๑ ช้อนชา วันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า เป็นเวลา ๓ วัน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพราโนลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยาสร้อน - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคไทรอยด์ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการอาหารไม่ย่อย (กรณีการรับประทานยา) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	- กษัยเหล็ก เป็นกษัยอันเกิดจากอุปปาติกะโรคชนิดหนึ่ง เกิดจากลมอัดแน่น แข็งเป็นดาน อยู่ในท้องน้อย ผู้ป่วยมีอาการเจ็บปวดท้องแข็งลามขึ้นไปถึงยอดอก กินอาหารไม่ได้ เป็นต้น

๕. ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง (ตำรายาศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม)

ข้อบ่งใช้	แก้ลมขึ้นเบื้องสูง
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้งรวง - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
ข้อมูลเพิ่มเติม	๑.ลมขึ้นเบื้องสูง เป็นโรคลมที่ทำให้มีอาการปวดศีรษะ ตาแดง หูตาฝ้าฟาง หูอื้อ อ่อนเพลีย สวิงสวาย เป็นต้น ๒.ต้องดื่งจะต้องฆ่าฤทธิ์ก่อนนำไปปรุงยา

๖. ยาไฟอวูธ (แพทยศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช)

ข้อบ่งใช้	แก้ลมจุกเสียด ปวดมวนท้อง แก้กานเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำมะนาว - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ดานเสมหะ หมายถึง เสมหะที่คั่งค้างในลำไส้ทำให้ท้องแข็งปวดมวน

๗. ยาแก้นอนไม่หลับ / ยาแก้ไข้ผอมเหลือง (แพทยศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช)

ข้อบ่งใช้	๑. แก้นอนไม่หลับ ๒. แก้ไข้ผอมเหลือง มีอาการตัวสั่น เสียงสั่น อ่อนเพลีย ไม่มีกำลัง
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำมะพร้าว น้ำผึ้ง น้ำส้มซ่า น้ำตาลทราย กระทือสด น้ำเบญจทับทิมต้ม - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี - ห้ามใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับ และยาต้านการชัก รวมทั้งแอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีโอฟีลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ยานี้อาจทำให้ง่วงซึมได้ ควรหลีกเลี่ยงการขับชี่ยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล - ควรระวังในผู้ที่ประกอบอาชีพทางน้ำหรือผู้ที่ร่างกายต้องสัมผัสความเย็นเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้เป็นตะคริวตรงบริเวณท้องได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	๑. ไข้ผอมเหลือง เกิดจากธาตุลมกำเริบส่งผลให้นอนไม่ค่อยหลับ เบื่ออาหาร เมื่อเป็นเรื้อรัง ร่างกายผ่ายผอม ซีด เหลือง อ่อนเพลีย และไม่มีกำลังซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น โรคจิตสีดวง ๒. ริดสีดวง เป็นโรคกลุ่มหนึ่ง เกิดได้กับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ตา จมูก ลำไส้ ทวารหนัก ตำราการแพทย์แผนไทยว่า มี ๑๘ ชนิด แต่ละชนิดมีอาการและชื่อเรียกแตกต่างกันไป บางชนิดอาจมีติ่งหรือก้อนเนื้อเกิดขึ้นที่อวัยวะนั้น เช่น ริดสีดวงตา ริดสีดวงทวารหนัก (ข้อมูลจากพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๕๙ หน้า ๔๕๗)

๘. ยาแก้สั่นขมขาด กล่อนแห้ง (แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช)

ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องผูกเป็นพรรตึก อาการปวดเมื่อยทั่วร่างกาย มือชาเท้าชา ปวดศีรษะ หน้ามืดวิงเวียน จุกเสียดท้องแน่นหน้าอก ที่เกิดจากโทสั่นขมขาดและกล่อนแห้ง
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้ง - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพราโนลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ต้องฆ่าฤทธิ์ต้องดื่งก่อนนำไปปรุงยา

๙. ยาแอมฤตโอสถ (แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๒ พระยาพิศณุประสาทเวช)

ข้อบ่งใช้	แก้ลมกษัย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none">- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets)- ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพราโนลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน- ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ลมกษัย เป็นลมที่ทำให้ผอมแห้งแรงน้อย ทำให้มีนตุง มือเท้าอ่อนแรง เป็นต้น

๑๐. ยาอโกลิซาที (เวชศึกษา พระยาพิศณุประสาทเวช)

ข้อบ่งใช้	แก้โรคทางลม บรรเทาอาการจุกเสียดแน่น
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none">- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets)- ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพราโนลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
ข้อมูลเพิ่มเติม	<ul style="list-style-type: none">- ยาอโกลิซาทีเป็นสูตรตำรับเดียวกันกับยาอภัยสาลี ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ปี ๒๕๖๑ เพียงแต่ในบัญชียาหลักแห่งชาติไม่ได้ใส่กัญชาในสูตรตำรับ เนื่องจากเสนอตำรับยา ก่อนที่พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศใช้

๑๑. ยาแก้ลมแก้เส้น (เวชศาสตร์วินิจฉัย)

ข้อบ่งใช้	แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการมือเท้าชา อ่อนแรง
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้ง น้ำส้มซ่า - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ลมในเส้น เป็นลมที่พัดประจำอยู่ตามเส้นต่างๆ ในร่างกาย เช่น ลมจันทระลา พัดอยู่ในเส้นอิทา ลมสุญทกลา พัดอยู่ในเส้นปิงคลา เมื่อลมเหล่านี้ผิดปกติ จะทำให้ผู้ป่วยมีอาการปวดหรือชาตามแนวเส้นที่ลมนั้นพัดประจำหรือบริเวณใกล้เคียง เป็นต้น (ข้อมูลจากพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๕๙ หน้า ๔๗๐)

๑๒. ยาแก้โรคจิต (อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทศสุขกิจ) เล่ม ๒)

ข้อบ่งชี้	แก้โรคลมที่ทำให้กำวล เกรียด นอนไม่หลับ
ขนาดและวิธีใช้	- รับประทานครั้งแรก ครั้งละ ๐.๔๖๘ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น - ถ้านอนไม่หลับ รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำร้อนแทรกพิมเสน - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี - ห้ามใช้ในผู้ที่ใช้ยาลดความดันโลหิต
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาดำรับที่มีระย่อมเป็นส่วนประกอบ เนื่องจากสารสำคัญซึ่งมีฤทธิ์ในการลดความดัน คือ สาร reserpine และอัลคาลอยด์อื่น ๆ หากได้รับในขนาดที่สูงเกินไปจะเป็นพิษต่อระบบประสาท มีผลลดการทำงานของประสาท ทำให้เกิดอาการวิงเวียนศีรษะ ปากแห้ง คัดจมูก ท้องร่วง มึนงง หนาว มีไข้ ใจสั่น ซึม มือแขนสั่น หรือถึงขั้นหัวใจหยุดเต้นได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	๑. ยาแก้โรคจิตตำรับนี้ เป็นตำรับยาตามหนังสืออายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทศสุขกิจ) เล่ม ๒. ทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงโรคจิตในความหมายของการแพทย์แผนปัจจุบัน (โรคทางจิตเวชและไบโพล่า) ๒. ระย่อมจะต้องฆ่าฤทธิ์ก่อนนำไปปรุงยา

๑๓. ยาไพสาลี (อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทศสุขกิจ) เล่ม ๒)

ข้อบ่งใช้	แก้โรคลม แก้หืดไอ มีเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้ง น้ำอ้อยแดง น้ำนมโค - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก ผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ

๑๔. ยาทาริตีสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง (อายุรเวทศึกษา (ขุนนิทเทสสุขกิจ) เล่ม ๒)

ข้อบ่งใช้	ทาแกัริตีสีดวงทวารหนัก และทาแกัโรคผิวหนัง(เช่น เรื้อนกวาง เรื้อนมูลนก)
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณรอบริดสีดวงทวารหนัก หรือทาบริเวณผิวหนังที่มีอาการ
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้กับผู้แพ้ส่วนประกอบของตำรับ
ข้อมูลเพิ่มเติม	<ul style="list-style-type: none">- เรื้อนกวาง เมื่อจะบังเกิดนั้น เกิดขึ้นตามข้อมือและข้อเท้า และกำดั้นตันคอ กระทบทำให้ เป็นน้ำเหลืองลามออกไป ครั้นต้องยาเข้าก็แห้งเข้า บางทีก็หายขาด บางทีก็ไม่หาย แต่ไม่ตายเป็น แต่ลำบาก- เรื้อนมูลนก เมื่อจะบังเกิดนั้นผุดขึ้นมาเป็นแฉก เป็นวงขึ้นตามผิวหนัง เล็กก็มี ใหญ่ก็มี มีสีขาวนูนๆ ขอบนูนนูน ดูสีฐานดั่งกลาก พรรณนัย ทำให้คัน ถ้าแก่ เข้าลามไปทั้งตัว พยาธิอันนี้หายบ้างมิหายบ้าง

๑๕. ยาทำลายพระสุเมรุ (คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ ชุนโสภิตบรรณลักษณะ)

ข้อบ่งชี้	แก้ลมจุกเสียด ลมปะทะอก ลมตามีตพุหนัก ปวดหัวมีนตัง ลมเมื่อยขบในร่างกาย ลมสะดุ้ง และสิ้นไปทั้งตัว ลมเปลี่ยวดำ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต ลมปัดฆาต
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำอ้อยแดง น้ำนมโค - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none">- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets)- ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพรานอลอล (propranolol), ทีโอฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติก โรคกระเพาะอาหารและโรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน- ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ลมเปลี่ยวดำ เป็นโรคลมชนิดหนึ่ง เกิดจากการกระทบกับความเย็นมากจนเป็นตะคริว ผู้ป่วยมีอาการกล้ามเนื้อเกร็งอย่างรุนแรง กระตุก ทำให้เจ็บปวดบริเวณที่เป็นมาก มักแก้โดย การนวดจุดบริเวณตามุด้านในหรืออาจรักษาด้วยยาสังฆวิชัยหรือยาทำลายพระสุเมรุ (ข้อมูลจากพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๕๙ หน้า ๔๗๒)

๑๖. ยาทัพยาธิคุณ (คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์)

ข้อบ่งชี้	แก้กล่อน ๕ ประการ ที่ทำให้จุกเสียดเป็นพริกเป็นก้อนในท้อง เจ็บเมื่อยขบตามร่างกาย ปากเปรี้ยว กินอาหารไม่รู้รส นอนไม่หลับ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ - น้ำผึ้ง - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาเฟนิโทอิน (phenytoin), โพรพราโนลอล (propranolol), ทีออฟิลลีน (theophylline) และไรแฟมพิซิน (rifampicin) เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก โรคกระเพาะอาหารและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ
ข้อมูลเพิ่มเติม	๑. กล่อน ๕ ประการ ได้แก่ กล่อนดิน กล่อนน้ำ กล่อนลม และกษัยกล่อน ๒. ดองดีงจะต้องฆ่าฤทธิ์ก่อนนำมาปรุงยา